طولیت و عرضیت، تفاوت بین دو کلمه‌ی «اسباب» و «آلاء»

شاگرد: اگر به این صورت بود، حضرت می فرمودند: «مقتدر بالاسباب». این دردسر را هم نداشت. آن آلائی که عرف از این می‌فهمد، با آن اسبابی که عرف می فهمد، یک جور است؟

استاد: ببینید اصلاً در اسباب طولیت نخوابیده است. می‌توانند در عرض هم نیز باشند.

شاگرد: طولیت دارند.

استاد: دارند، ولی در واژه نخوابیده است. این‌هایی که عرض می‌کنم را با مقصود ایشان و معنای لغوی هم توضیح می‌دهم. آیه‌ی شریفه می‌فرماید: «وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ»؛ هر چیزی روی آن دست بگذارید، یک شیء واحد است، «إِلاَّ عِنْدَنَا خَزَآئِنُهُ»؛ من‌می‌گویید خزینه‌ته. معلوم می‌شود هر تک شیای که شما بگویید، خزینه‌ها دارد. «وَمَا نُنَزِّلُهُ»؛ نه «مانُنزله» که یک دفعه از آن خزینه بالا به اینجا بیاوریم، بلکه «نُنَزِّلُهُ»؛ تنزیل تدریجی است. خزائن است و ما هم تنزیل می‌کنیم. یعنی از آن رتبه‌ی خزینه بالا، به خزینه‌ی بعد می‌آید. نه اینکه بخشی از آن از خزینه‌ی بالایی کنده می‌شود و پایین پایین می‌آید. نه، نُنَزِّلُهُ بقدر؛ یک قَدَر از آن خزینه‌ی بالا به خزینه‌ی پایین می‌آید. از خزینه، دوباره یک قدَر می‌آید – قدر، ضیق و تنگی است که خزینه آن ضیق را ندارد - از آن خزینه‌ی بالایی، پایین‌تر می‌آید. خُب، بنابراین خزائن، آلاء هستند، یعنی یلی بعضه بعضاً. اما اگر همین الآن بگویید اسباب، در واژه‌ی سبب طولیت نخوابیده است.

شاگرد: شامل می‌شود.

استاد: شامل می‌شود، ولی در اینجا می‌خواهند به آن حیثیت طولیت اشاره کنند. اگر خزائن در عرض هم باشند تا اینکه در طول هم باشند ...؛ اگر الآن «ننزّل» را نداشتیم، خزائن می‌توانست در عرض هم باشند. «ان من شیء الاّ عندنا خزائنه»، خزائنی در عرض هم هستند. اما وقتی در آیه‌ی «ننزّل» می‌فرماید، آن هم با تعبیر باب تفعیل، به‌معنای تدریج نزول به قَدَر است. در اینجا شما تصور خیلی روشنی از خزائن پیدا می‌کنید. یعنی حالا که «ننزّل بقدر»، این خزائن می‌توانند طولی باشند. نه عرضی و لذا وقتی اسباب می‌آورید، هر دوی آن‌ها ممکن است. گوینده کدام را اراده کرده است؟ نمی‌دانیم. اما وقتی حضرت «اسباب» را برداشتند و فرمودند: «آلاء» و معنای لغوی «آلاء» یعنی در پی هم آمدن است. اینجا حضرت قشنگ می‌گویند من می‌خواهم بگویم، توجه کن! می‌خواهم بگویم این وسائط فیض، یلی بعضها بعض هستند. حالت طولیت دارند. این لغت با آن لغت تفاوت می‌کند.

شاگرد: دلیل اینکه اسباب نمی‌گوید این است که هم نعمت‌ها را می‌گوید و هم واسطه‌ها را می‌گوید و ... .

استاد: خیر؛ اگر حضرت می‌خواستند نعمت‌های خدا را بگویند ای وسائط را بگویند، می‌گفتند «اسباب». مانعی ندارد. اما در اینجا می‌خواهند بگویند «مقدر». قرار شد «اقتدار» به غایت ظهور رسیدن قدرت باشد. غایت ظهور با همین «ننزّله بقدر» است. آن چیزی که به‌صورت اندماج در خزینه ی بالا بود، با این تقدیرهای متکثر طولی است که به غایت اقتدار خدای متعال می‌رسد و لذا چون می‌خواستند ظهور اقتدار تام را بگویند با این کلمه‌ی «آلاء» مناسب است.

بازبینی #1
ایجاد شده 27 ژوئیه 2024 14:17:20 توسط ... .
به روزرسانی شده 27 ژوئیه 2024 14:22:52 توسط ... .